

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

Təhsil
millətin
gələcəyidir!
Heydər Əliyev

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin orqanı

Bu sayımızda

Milli ruhumuzu,
yaddaşımızı
yaşadan bayram

⇒səh.2

Təhsil Nazirliyindən
universitetlərə təklif

⇒səh.2

Valideyn
məktəbini seçir

⇒səh.3

"UNEC Extern"

⇒səh.5

İstədiyiniz yerdə və zamanda öyrənin!

Distant təhsilin əsas prinsipləri,
üstün cəhətləri və idarə olunma vasitələri

Online tədrisin təşkili

Artıq bütün dünyada ali təhsilin formasında keşkin surətde yeniliklər edilmiş, bu işlər hər gün daha da sürətlə davam etdirilir. Ağlılı dərs otaqları, kütüvələri açıq online kurslar, rəqəmsal texnologiyalar ali təhsili tam əhatə etməkdədir. İnnovasiyaların başgicelləndirici sürəti tədrisle meşğul olanlar qarşısında belə bir məsələ qoymuşdur ki, texnologiyalarla təlim prosesinə necə uyğunlaşdırılsınlar.

Kognitiv tədqiqatlarla məşğul olduğuma görə bu sahədə zaman-zaman yeni dövr nəşrlərə maraqlanıram. Bu yaxınlarda Harvard Universitetinin nəşriyyatında işləyən "Minds Online. Teaching Effectively With Technology" (Ağlılı online-a. Texnologiyalarla səmərəli təlim) adlı kitabında Şimali Arizona Universitetinin psixologiya profes-

soru Mişel Miller online dəslərin necə təşkil olunmasından, ağılnı, zehnini, insan təfəkkürünün bılıkları necə assimilyasiya etməsindən, sürətlə dəyişən mühitdə olude olunan təcrübənin məsafədən necə ötürülməsindən bəhs edir.

Hamumuz məsafədən, internet üzərində tədrisin təşkiliinin önemli cəhətlərini sübut etməyə çalışırıq və hərəkətənən öz arqumentlərini görtirməyə cəhd edir. Amma tələbə-şagirdlər üzbüüz olmadan məsafədən biliyin örtülməsinin texnoloji problemi yoxdur, yaxşı internet varsa, bu iş baş tutacaq. Bununla belə, ötürülen materialın, biliyin mənimşənilməsini də yaddan çıxartmaq lazımlı deyil. Diqqətin, yaddaşın, yüksək təfəkkür proseslərinin (tənqid, təfəkkür və analitik düşüncə) texnologiyaəsaslı öyrətmə vasitəsilə ne-

cə formalasdırmağı bilmədən biz lazımi noticə əldə edə bilməyəcəyik. Üzبəüz dərsin sillabusu ilə online dərsin sillabuslarının da fərqli cəhətlərini yaddan çıxartmaq olmaz. Tam online dəslər üçün koognitiv cəhətdən optimallaşdırılmış sillabusların tərtibi daha önemlidir ki, sonda lazımi noticə əldə oluna bilin. İnternet əsərində doğulmuş nəsil üçün təlim texnologiyalarından istifadə, şübhə etmirik ki, onlarda bir məmənunluq hissi yaradacaq. Amma bizim üçün əsas olan lazımi tədris programının yerinə yetirilib mənimşənilməsidir.

Təlim texnologiyalarının bu gün daha da öne çıxmamasının bir səbəbi də son bir neçə ayda bütün dünyaya yayılan koronavirusla əlaqədar olaraq tədris sahəsində yaranmış çətinliklərdir. Məlumat sə-

bəblərdən tədris prosesi bir müddət dayandırılmışdır. Artıq Təhsil Nazirliyi tərəfindən də tədris prosesində yaranmış bu vəziyyətə bağlı müvafiq addımlar atılmış, online dəslərin tədrisine başlanmış, lazımi tədbirlərin görülməsi işi isə davam etdirilir. Bütün bunları, eləcə də bir çox ali təhsil müəssisələrində online təhsillərə bağlı tədrisin başlanmasına cəhdər edilməsini nəzərə alaraq virtual tədrisin təşkiline dair öz mülahizələrimizi bölmək istərdik.

Koronavirus təhlükəsi başlayandan bəzi universitetlər məlumat xarakterli müxtəlif broşurlar, kitabçalar nəşr etdirib pulsuz paylaşıma başladılar. Onlardan bəzi nümunələri təqdim edək.

⇒Ardı səh.6

Pullarımız və övladlarımız

Uşaqlarınızın kiçik yaşlarından sahibkar ruhunda böyüməsini arzulayırsınız?

Öğrənənlərin kiçik yaşlarından etibarən gələcəkdə uğurlu sahibkar və ya iş adamı olacağını düşünən var? Bunun mütləq reallaşacağına töminat verən nəcə? "Forbes" yazar ki, bu, mümkündür, uşaqlarımızda biznes adımı dəngəyərək, müsbət formalasdırmaq öz əlimizdədir. Müsbət dünyada uğurlu insan anlayışını onun bacarıqlarından asılıdır. Bu bacarıqları isə uşaqla kiçik yaşlarından valideynləri aşılmalıdır.

Sahibkarlıq bacarıqları

Əgər uşaqlarımızı iddialı və möqsəd-yönlü böyütmək istəyirik, anlaşılmış ki, bu keyfiyyətlərə nail olmaq üçün onları müsbət prinsiplərə alışdırılmalıdır. Valideyn nümunəsi övlad üçün on effek-

tiv dörslikdir. Uşurlu ata və ana uşaq üçün əvəz olunmaz bənzətmə mənəbəyidir. Hər bir uşaq valideyninə oxşamaq istəyir. Proses həm də qarsılıqlıdır. Valideynlərin həyatında hansısa boşluq varsa, onu doldurmaq üçün on yaxşı vasitə də övladdır. Valideyn çalışa, qabaqcıl düşüncələr və harmonik təriyeli övlad yetişdirmək elə də çotin deyil. Siz uşuru olmaqla elə bil "bir gülləyle iki doşyan" vurursunuz: bir tərəfdən həyat seviyyənizi yaxşılaşdırırsınız, digər tərəfdən isə övladınızın gələcəyi naminə bünövrəni qoyursunuz.

aşılamağı bacarmalıq. Qoy özleri qərar qəbul etsinlər və nəticəni gözləsinlər. Uşağın yaşına artıraq, qərar qəbuletmə bacarıqları da güclənəcək. Əsas odur çörçüvelərə salınmasın, hədsiz himaya görəsin, lazımla olarsa, kömək hiss etsin və diqqəti olsun.

Bu, zəncirvari prosesdir. Əgər insan qərar qəbul edirse, onun məsuliyyətini də dərk etməlidir. Valideyn isə uşaqə bas verənən səbəb-natice rabitəsinə izah edə bilər. Məsələn: "Dostunla şəhərə getmək isteyirsin? Pis seçim deyil. Ancaq unutma ki, bazar günü evde olmayıacsan deyə, gələn həftə dərslerini hər gün axşamlar tekrarlamalı olacaqsan. Hansıları ki, sən bazar günü tekrarlamalı idin".

⇒Ardı səh.3

"UNESCO-nun statistik məlumatına
görlə koronavirusla bağlı 290 milyondan
çoq şagird məktəbə getmir"

Təhsil Nazirliyinin Ümumi və məktəbəqədər təhsil şöbəsinin müdürü Vəfa Yaqublu bizimlə səhəbətdə bildirdi ki, teledəslərin keçirilməsi zərurəti məlum sabəbələrden buraxulan dəsləri kompensasiya etmek məqsədi daşıyır. Şöbə müdürü dünya təcrübəsində də belə uzunmüddəti karantin müddətində teledəslərin keçirilməsinin on optimal çıxış yolu hesab olunduğunu dedi:

⇒Ardı səh.5

"ATŞ təhsil ehtiyacları
əsasında qurulmuş
peşəkar sistemdir"

Müsəvir təhsil sisteminin inkişafını informasiya-kommunikasiya və təlim texnologiyaları olmadan təsəvvür etmək çətindir. Məhz on yeni təlim texnologiyalarına əsaslanan tədris prosesi təhsilənlərin rəqəmsal serüste və bacarıqlarının hərəkətli inkişafının müümət şəhərdir. Son illər ölkəmizdə müxtəlif təhsil seviyyələri üzrə təhsil müəssisələrini, eləcə də təhsil sahəsində dövlət siyasetini həyata keçirən qurumları vahid şəbəkədə birləşdirən inri təhsil intranet şəbəkəsi olan Azərbaycan Təhsil Şəbəkəsinin ("AzEduNet") de fəaliyyət sahəsi genişlənib. İcrasına 2008-ci ilde "2008-2012-ci illər üzrə Azərbaycan Respublikasında təhsil sisteminin informasiyaladırılmasına dair Dövlət Programı" çərçivəsində başlanılmış "AzEduNet" layihəsi hazırda ölkə üzrə 3900-dən artıq təhsil müəssisəsini əhatə edir. Qəzetimizə müsbət bəhsində "AzEduNet" in direktori Natig Yəhyaev şirkətin fəaliyyət istiqamətləri və hədəfləri barədə məlumat verdi.

⇒Ardı səh.6

Hansi universitet
daha keyfiyyətli
təhsil verir?

Dünyanın ixtisas hazırlığı üzrə
en effektiv universitetləri

Səh.8

RƏSMİ XRONİKA

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 18-də Abşeron dairəvi dəmər yolunun Pirşağı-Gördəl-Novxanı-Sumqayıt hissəsinin yenidən-qurmadan sonra açılışında iştirak edib.
- Prezident İlham Əliyev martın 18-də Bakı şəhərinin Nizami rayonu ərazisində avtomobil yollarının yeniden qurulması işlərinin davam etdirilməsi ilə bağlı eləvə tədbirlər haqqında Sərəncam imzalayıb.
- Martin 17-də ölkə başçısı İlham Əliyev Akif Turan oğlu Məlikovun 2-ci dərəcəli “Vətənə xidmətə görə” ordeni ilə təltif edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.
- Prezident İlham Əliyev martın 17-də Dövlət idarəciliyində səmərəliliyin artırılması ilə bağlı eləvə tədbirlər haqqında Sərəncam imzalayıb.
- Martin 16-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi naziri Sahil Babayevi qəbul edib.
- Dövlət başçısı İlham Əliyev martın 16-də Beylər Həsən oğlu Eyyubovun Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidmətinin rəisi təyin edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.
- Martin 16-da ölkə başçısı İlham Əliyev “Yerin tekiniñ geoloji öyrənilməsinə və

mineral xammal bazasından səmərəli istifadəyə dair 2020-2024-cü iller üçün Dövlət Programı”nın təsdiq edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.

Dövlət başçısı İlham Əliyev martın 16-də Xüsusi dövlət mühafizə sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi haqqında Fərman imzalayıb.

Martin 16-da Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1998-ci il 29 dekabr tarixli 51 nömrəli Fərmani ilə təsdiq edilmiş “20 Yanvar şəhidi” fəxri adı haqqında Əsasnamə”de deyışiklik edilməsi barədə Fərman imzalayıb.

Ölkə başçısı İlham Əliyev martın 13-də Aqiyə Həbib qızı Naxçıvanlının 2-ci dərəcəli “Vətənə xidmətə görə” ordeni ilə təltif edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.

Dövlət başçısı İlham Əliyev martın 13-də Məmməd Əhməd oğlu Məmmədovun Azərbaycan Respublikası Dövlət Şörgətə Kommersiya Şirkətinin sədri vəzifəsinə dənən azad edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.

Martin 13-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev İrlandiyada Prezidenti Maykl Higginsin bu ölkənin milli bayramı - Müqəddəs Patrik Günü münasibətilə təbrik məktubu ünvanlaşdırıb.

İslam Dünyası Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatı (ICESCO) üzrə Azərbaycan Respublikası Milli Komissiyasının yeni tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddisinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, İslam Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatı (ICESCO) İcraiyyə Şurasının 2020-ci il 29-30 yanvar tarixində Əbu-Dabi şəhərində keçirilmiş 40-ci sessiyasında təşkilatın admən dəyişdirilərək İslam Dünyası Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatı (ICESCO) olması ilə əlaqədar qərara alırmışdır:

1. İslam Dünyası Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatı (ICESCO) üzrə Azərbaycan Respublikasının Milli Komissiyasının aşağıdakı yeni tərkibi təsdiq edilsin:

Komissiyanın sədri

Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət naziri

Komissiyanın üzvləri

Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər nazirinin müavini

Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin müavini

Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman nazirinin müavini

Azərbaycan Respublikası Ekolojiya və Təbii Sərvətlər nazirinin müavini

Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat, Rabitə və Yüksek Texnologiyalar nazirinin müavini

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının vitse-prezidenti
Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini

Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini

Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyinin (AZERTAC) İdarə Heyeti sədrinin müavini

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəciliyik Akademiyasının rektoru

ICESCO İcraiyyə Şurasının üzvü, Milli Komissiyanın Baş katibi.

2. “İslam Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatı (ICESCO) üzrə Azərbaycan Respublikasının Milli Komissiyasının yaradılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-ci il 14 yanvar tarixli 1685 nömrəli Sərəncamının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 1, maddə 94) 1-ci hissəsi ləğv edilsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetini bu Sərəncamdan əralı gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 13 mart 2020-ci il

Təhsil Nazirliyindən universitetlərə təklif

Təhsil Nazirliyi tədris prosesinin dayandırıldığı müddət ərzində təhsilalınlarla təhsil proqramlarının menimsənilməsi imkanlarının təmin edilmesi və talim-tədris prosesinin məsafədən təşkil məqsədile ali təhsil müəssisələrinə “Microsoft Teams” platformasından istifadəni təklif edir.

“Microsoft Teams” platforması ali təhsil müəssisələrləri üçün aşağıdakı imkanları yaradır:

* Video bağlı vasitəsilə məsafədən təhsil verme;

* Müəllim-tələbə müzakirəsini təşkil etmək üçün interaktiv atelərdən istifadə;

* Sillabus, mühazirə və digər dərs materiallarının ötürülməsi;

* Böyük həcmli materialların yerləşdirilməsi;

* Teqvim aləti vasitəsilə dərslerin və onlayn mühazirələrin planlaşdırılması;

* Qiymətləndirmənin aparılması alətlərindən istifadə;

* Qrup işinin təşkiləsi.

“Microsoft Teams” platformasında bütün ali təhsil müəssisələri üçün domenlər yaradılın. Göstərilən platformadan istifadə təhsil müəssisələri üçün ödənişsizdir.

Məlumat üçün bildiririk ki, hazırda ölkəmizin bir sıra ali təhsil müəssisələri (ADA Universiteti, Azərbaycan-Fransız Universiteti (UFAZ), Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC) və s.) təlim-tədris prosesinin məsafədən təşkilini təmin ediblər.

Eyni zamanda bildiririk ki, ölkəmizdə eyni ixtisas üzrə bir neçə ali təhsil müəssisəsində kadr hazırlığının aparıldığını nəzərə alaraq elektron resursları məhdud olan ali təhsil müəssisələri elektron resursları olan digər ali təhsil müəssisələrinin imkanlarından istifadə edə bilərlər.

ni irs siyahısına daxil edilib, 2010-cu il 23 fevralda isə BMT Baş Assambleyasının 64-cü sessiyasının iclasında mart ayının 21-i “Beynəlxalq Novruz Günü” elan edilmişdir. Bununla da, bu bayram regional müstəvidən çıxaraq beynəlxalq səviyyəli todbire çevrilib.

Bir vaxtlar bizlər Novruz bayramını, bayrama xas adət-ənənələri filmlərdə gördük. Hər defə “Dəli Kür”, “Yeddi oğul istərəm” və digər filmləri seyr edəndə bu bayramın necə keçirildiyini şahidi olurdum. O zaman ağlımiza belə golməzdik ki, illər keçək valideynlərimiz, bizlər, eləcə də böyükəmkədə olan nəslə bù aziz hadisənin canlı iştirakçısı olmaqla onu ümumxalq bir bayram olaraq elliklə daha tətənlə və möhtəşəm keçirmək nəsib olacaq.

Novruz təbiatın oyanı ilə ürəklərə həm də xoş arzuların yaradığı və bu arzuların gerçəkləşməsinə umid bəşlənilən bir bayramdır. Xalqımız bu bayramı keçirərkən niyyət edir, yaxınlarına, doğmalarına sağlam olsalarını arzulayır, ən xoş diləklərini çatdırır. Ancaq bir istək var ki, onu bütün xalqımız arzulayır və çin olmasına sabırızlılık gözlür. Həmin arzunu dövlət başçısı İlham Əliyev ümumxalq şəhəldərinin birində belə ifadə edib: “Dəfələrlə bildirmiş, bir daha bildirmək istəyirəm ki, Azərbaycanın arazi bütövlüyü heç vaxt danışqlar mövzusu olmayıb və olmayıcaq. Dölgən Qarabağ əzəli Azərbaycan torpağıdır. Biz arazi bütövlüyüümüzü bərpa etməliyik. Beynəlxalq hüquqda bizim mövqeyimizi müraciətə dövrələrində belə nikinliyimizi və gələcəyə inamımızı qoruyub saxlamağı bacarımq. Yaz bayramının bu gün əsl ümumxalq bayramı mahiyəti qazanması dövlət müstəqilliyimizin nailiyətlərinindən”.

Onu da xüsusi vürgulamaq lazımdır ki, ölkəmizdə yürüdülən məqsədyönlü və ardıcıl siyaset mənəvi sərvətlərimizin töbliyində də bariz şəkildə özünü göstərir. Belə ki, Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevannın çoxşaxılı fəaliyyəti nəticəsində 2009-cu il sentyabrın 30-da xalqımızın əziz bayramı Novruz YUNESKO tərafından qeyri-mədə-

Milli ruhumuzu, yaddaşımızı yaşadan bayram

Təbiətin oyanışının müjdəsini verən Novruz

Samirə KƏRİMOVA

mək olar. Belə ki, məhz dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin xidmətləri sayesində ümumi mədəni hərəkatın tərkib hissəsi kimi milli bayramımız olan Novruz ötən əsrin 70-80-ci illərində əvvəlki dövrlərlə müqayisədə kütləvi qeyd olunmağa başladı. Ümummilli liderin müstəqil Azərbaycana rahberliyi dövründə isə Novruz təntənləri xalqımızın həyatına birdəfəlik daxil oldu. Ulu öndər hər il Azərbaycan xalqını Novruz bayramı münasibətə təbrik etməklə yanşı, həmçinin ümumxalq şənliklərinə qatılıraq xalqımıza ikiqat sevinc yaşıdırıd.

Dahi şəxsiyyət Heydər Əliyev çıxışlarında bayram baredə belə söyleyirdi: “Bu bayram çox qədim tarixə malikdir və əcədələriniz bəzək təbəkəsi, onlardan qalmış mirasdır... Böyük mənəvi güclərə malik olan Novruz bayramı ulu əcədələriniz bəzək verdilər ən gözəl yadigar olub, Azərbaycan xalqının milli ruhumu və yaddaşım, onun daxili əlaməti bütün zənginliyi ilə yaşadır. Təbiətin oyanışı, varlığının yenidən canlanmasının müjdəsini verən Novruz bayramı ən qədim zamanlardan bəri həyat və möjədətimizə daxil olmuş, insanlara aydın və işiqli sabahə, xosbəxt gəlçəyə inam duyğusu bəzək etmişdir... Bu bayramı heç kəs omrla yaratmayıbdır.

Onu da demək istəyirəm ki, zorla, əmrlə insanları hansısa bayramı keçirməyə məcbur etmək çatdırır. Təbiə ki, olubdur - bəzən xüsus, siyasi məqsədlərlə - hamı bunu bayram edib. Amma Novruz bayramının fərqi ondan ibarətdər ki, bunun nə siyasi, nə də iqtisadi mənası var. Bu, ancaq bəhar bayramıdır, təbiətin bəzək təbəkəsi, elmi əsərlərdən bəzək təbəkəsi, onu daşıyan və hər ən güclü şəhərdən ibarətdər ki, bunun nəsihəti yadigarıdır. Təbiətə insanın vəhədətinə dair təsəvvürləri yaşadan rəngarəng Novruz mərasimlərində xalqımızın doğlun həyət fəlsəfəsi və zəngin düşüncə dönyaşında parlaq təcəssümüni tapmışdır. Azərbaycan torpağında Novruz bayramı daim yad əcədələrindən uzaq tutulmuş və heç bir qıvvaya onu insanların qəlbindən çıxarmaq imkani verilməmişdir. Biz onun böyük mənəvi gücü sayəsində keçmişimizin müraciətə dövrələrinə belə nikinliyimizi və gələcəyə inamımızı qoruyub saxlamağı bacarımq. Yaz bayramının bu gün əsl ümumxalq bayramı mahiyəti qazanması dövlət müstəqilliyimizin nailiyətlərinindən”.

Onu da xüsusi vürgulamaq lazımdır ki, ölkəmizdə yürüdülən məqsədyönlü və ardıcıl siyaset mənəvi sərvətlərimizin töbliyində də bariz şəkildə özünü göstərir. Belə ki, Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevannın çoxşaxılı fəaliyyəti nəticəsində 2009-cu il sentyabrın 30-da xalqımızın əziz bayramı Novruz YUNESKO tərafından qeyri-mədə-

Amin. İnşallah!
Bayramımız mübarek!

İstədiyiniz yerdə və zamanda öyrənin!

Vazeh ƏSGƏROV,
ADNSU nozdində Azərbaycan-Fransız
Universitetinin icraçı direktoru, dosent

➡ Əvvəli səh.1

Ənənəvi təhsildən fərqli olaraq distant təhsil zamanı tədrisin düzgün təşkil olunması və idarə edilməsi çox önemlidir. Dərslər pedaqoji cəhətdən o qədər professional hazırlanmalıdır ki, onların internet vasitəsi ilə birbaşa yayılmaq və yenidən sehifədə qüsursuz yerləşdirilməsi mümkün olsun. Əlbəttə ki, distant təhsilin düzgün tədrisini təşkil etmək təkcə müəllimlərin deyil, eləcə də İKT-nin üzərinə düşür. Lakin bu halda qeyd etməliyik ki, işə çəlb olunacaq İKT nümayəndələrinin təhsil işçisi olması vacib sayılır. Tələb olunan esas şərt internet sehifəni her zaman nəzarətdə saxlamaq və dərslərin düzgün və vaxtında yayılmasını təmin etməkdən ibarətdir.

Müəllimlər də eyni zamanda dərsi daha interaktiv təşkil etməli və bu məqsədə müxtəlif kompüter programlarından istifadə etmək üçün təlimatlandırılmalıdır. Ümumilikdə distant təhsilin düzgün idarə olunması üçün analiz, qavrama, inkişaf, həyata keçirilmə və qiymətləndirmə esas şərtlərdən sayılır.

Distant təhsilin əsas prinsipləri, üstün cəhətləri və idarə olunma vasitələri

Distant və ya məsafədən təhsilin formalşdırılması və pedaqoji mühitin yaradılması

Distant təhsilin mökan baxımından bütün maraqlı tərəf üçün açıq olması dərslərin keyfiyyətinin və inkişaf etdirilməsinin hər zaman analiz edilərək öyrənilməsini zəruri edir. Hər tədris ili üçün təqdim olunacaq dərs proqramlarının müasir tələblərə cavab verəsi vacib sayılır. Belə ki, distant təhsilin idarə olunmasında tətbiq olunan qaydalar, eləcə də bütün normativ proqramların həyata keçirilməsinə müntəzəm olaraq nəzarət edilir. Bu sahə üzrə çalışan mütəxəssislər əsas istiqamətləri beş yero ayırrırlar: təhsilin analizi, qarvanılması, inkişafı, tətbiqi və qiymətləndirilməsi.

Analiz	Qavrama	Inkişaf	Tətbiqetmə	Qiymətləndirmə
Tələb olunan analizi	DT-in məqsədi	Təlimin inkişafı	Qurşadırma və paylanması	Reaksiya
Maraq göstərcələrin analizi	Sıralama	İnformasiya bazasının inkişafı	Tələbə fəaliyyətin idarə olunması	Təlim
Mövzu və tapşıqların analizi	Təlimin strateyi	Tutorial inkişaf		Davranış

Təhsilin daha asan formada çatdırılmasına üçün təqdim olunan məlumatların düzgün ötürülməsi və daha da inkişaf etdirilməsi vacibdir. Bu halda gələcək dərslərin hazırlanması daha siğortalı və etibarlı sayla bilər.

İnteraktiv təlim strategiyasının, multimedia elementlərinin tətbiqi

Distant təhsilin təlim strategiyasını mültimedya və pedaqoji elementlər ilə həyata keçirmək üçün bir sıra vasitələrdən istifadə olunur. Bura sadə təlim forması, sənədlərin və təqdimatların elektron (Power Point) formatda yerləşdirilməsi, mətn, şəkil, audio yazı, animasiya və ya tapşırıqların olması, eləcə də dərslərin ekspertlərin tərifindən videolente yazılması, vebinarların təşkili üçün xüsusi proqramları əlavə edə bilərik. Əlbəttə ki, əvvəlcədən hazırlıq prosesi kifayət qədər tekmilləşdirilmiş olmalıdır ki, ister pedaqoji heyət, isterse də təhsilsalanan istifadə edəcəyi məlumat maraqlı, asan və həvəsləndirici olsun. Misal üçün, Power Point ile illüstrasiyalı hazırlanmış dərs vəsaiti 20 səhifəlik mətnindən ibarət dərs vəsaitindən daha maraqlı olacaq.

Ekspertlər hesab edirlər ki, bir dərsin

izahatı 30 qədiqədən və 15 səhifəlik təqdimatdan çox olmamalı və dərsin qalan hissəsi izahata və sual-cavaba ayrılmalıdır. Qeyd etməliyik ki, interaktiv təlimi formalşdırarkən program təminatını, eləcə də internet resurslarında yerləşdirilmiş məlumatları kifayət qədər sadə və rahat təmin etmək lazımdır ki, hətta informatikadan uzaq olan tələbənin bu proqrama rahat giriş və istifadəsi təmin olunsun.

Qavramanın idarə edilib qiymətləndirilməsi

Dərslərin keyfiyyətinin analiz edib qiymətləndirilməsi distant təhsilin asalsımeyeşlərindən sayılır. Bu, eyni zamanda daha da təkmilləşmək və gelecek proqramların mövzularını ehtiyaca uyğun tənzimləməyə kömək edir. Burada əsas məsələ təhsilin internet vasitəsi ilə düzgün təşkil edilməsi, dərslərin daha asan qarvanılması, eləcə də dərslərin yayımının asanlaşdırılması nəzərdə tutulur.

Ümumiyyətlə, qiymətləndirməni həyata keçirərkən ilk önce əvvəlcədən qoymuş məqsədə çatmanın hansı səviyyədə olduğunu öyrənməliyik. Dərslərin hansı səviyyədə qarvanılmasını qiymətləndirək formativ, summativ və konfirmativ yanaşmadan istifadə edilə bilər:

Formativ - təlimin keyfiyyətinin dərs boyu qiymətləndirilməsi,

Summativ - təlim bitdikdən dərhal sonra qiymətləndirilməsi,

Konfirmativ - təlim başa çatıqdən bir müddət sonra dərsin qarvanılmasının təsdiqlenmesi.

Dərslərin qiymətləndirilərək idarə olunması təlimlərin başlangıç nöqtədən nəticəyə qədər analiz edilib qiymətləndirilməsi vacib edir. Xüsusən də nəticədə feedback, tələbə tərəfindən edilən təklif və iradalar önem daşımalıdır. Sillabusların hər təlimə uyğun hazırlanması, dərslərin tələbə rahatlığının təmin edilməsi məqsədilə sinxron və asinxron təşkili xüsusi texniki və pedaqoji yanaşmanı vacib edən şərtləndəndir.

Dünya təhsil sistemi COVID-19-a qarşı tədbirlər görür

Qeyd edək ki, digər Amerika universitetləri də məhdudiyyətlər tətbiq ediblər. Massachusetts Texnologiya İnstitutu 150 nəfərdən çox qruplar üçün nəzərdə tutulmuş bütün dərsləri internetdə yayımlayacaq. Ali təhsil müəssisəsi bir çox tədbirlərin ləğv edilməsi və ya da sonraya təxirə salınmasına elan edib.

Kolumbiya Universitetində də dərsler ləğv edilib, tələbələr tamamilə uzaqdan təhsilə keçiblər. “Xahiş edirik, başa düşün ki, dərsləri ləğv etmək qərarı universitetin bağlandıqı anlamına gəlmir. Bu, virusun yayılmasına yol verməmək məqsədi daşıyır”, - deyə təhsil müəssisəsinin prezidenti Li Bollincer bildirib.

Stanford Universiteti hələ martın 9-dan məşqələrləri dayandırıb. Universitetin tibb fakültəsinin müəllimlərindən birində və daha 2 tələbədə koronavirusun aşkarlanmasıdan sonra virusun yayılmasının qarşısını almaq məqsədilə distant təhsilə keçidlə bağlı tələbələrə xəbərdarlıq edilib.

“Stanford yaz tətilindən sonra tədrise vaxtında başlayacaq, lakin biz daha xəbərdarlıq etmədən əyani məşqələrlər əvəzinə virtual təlimdən istifadə edəcəyik”, - deyə universitetin prezidenti Mark Tessye-Lavin bildirib.

Nyu-Cersi statündakı Princeton Universiteti 23 martdan 5 aprelə qədər bütün mühəziyyətə və seminarları onlayn rejimde keçirəcəyini, 100 neferin və daha çox tələbənin iştirak etdiyi bütün tədbirləri ləğv etdiyini bəyan edib.

ABŞ-in Corc Vaşington, Nyu-York, Florida, Ohayo və s. universitetləri də distant təhsilə keçib.

Vəziyyət distant təhsil istiqamətində sıçrayış etməyə məcbur edir

Rusyanın Maarif Nazirliyi ölkənin bütün regionlarına zərurət yarandığı halarda uşaq bağçaları və məktəblərdə tədris prosesinin müvəqqəti olaraq distant təhsil formasına keçirilməsi üçün tövsiyələr göndərib.

“Uşaqların bilik eldə etməsini davam etdirmək üçün bütün imkanlarımız var”, - deyə maarif naziri Sergey Kravtsov bildirib. O, on yaxşı pedaqoji kollektivlərden 120 minden çox unikal təpşirlik və video dərsləri, hamı üçün olçulan olan Rusiya Elektron Məktəbinin resurslarından istifadə etməyi təklif edib. Bundan başqa, onlayn-tədrisə irimiqyash keçid üzrə ayrı-ayrı regionların təcrübəsinə diqqət yetiriləməsi də tövsiyə olunur.

Moskva Şəhər Təhsil Şöbəsi və Moskva vilayətinin Təhsil Nazirliyi artı məktəbləri sərbəst iş qrafikinə keçirdiklərini elan ediblər (valideynlər uşaqları evde saxlamağa özləri qərar verir), paytaxtın qeyri-dövlət təhsil müəssisələrində isə iki həftəlik tətbiq olunub.

“Mən bu vəziyyətdə problem və yeni imkanlar görürəm. Vəziyyət bizi distant təhsil istiqamətində sıçrayış etmeye məcbur edir. Əldə edəcəyimiz təcrübə bütün bu proseslərin uğurla başa çatmasından sonra da bizimlə qalacaq. İndi dünəyada evvəller heç vaxt baş verənmiş hadisələr si-baş verir, heç kim doğru cavabları bilmir, çoxları həyəcan və ya qorxu yaşayır. Belə bir vaxtda xəberlərə diqqət yetirmək və işlə məşğül olmaga davam etmək çox vacibdir”, - deyə Moskvadakı yerli məktəbin direktori Kirill Medvedev bildirib.

“Müəllimlər yeni şəraitde işləməyi öyrənməli olacaqlar, buna görə də bu gün onlayn təlimin tətbiqi mərhələsinin keçmiş insanların təcrübəsi çox vacibdir. Bu artıq martın 17-də bu cür müəllimləri vebinara toplayırıq ki, onlar öz təcrübələrini hemkarları ilə bölüşsünlər”, - deyə “Yaklass” onlayn şirkətin direktoru Roman Annin bildirib.

Bu arada Rusyanın Elm və Ali Təhsil Nazirliyi də ali məktəblərə tələbələrin distant təhsilin təşkil olunmasını tövsiyə edib. Bu barədə müvafiq əmri elm və təhsil naziri Valeri Falkov imzalayıb.

“Marçın 16-dan etibarən tələbələrin təhsilərini ali məktəblərin yerləşdiyi yerdən kənardə təşkil etmələri, o cümlədən elektron tədris və distant təhsil texnologiyalarının tətbiqi ilə təhsil proqramlarının mənimləşməsinə təmin etmələri tövsiyə olunur”, - deyə məlumatda bildirilir. Nazirlikdə yeni koronavirus infeksiyəsinin yayılması qarşısının alınması üzrə operativ qərargah yaradılıb. Qurumun rəsmi saytında martın 18-dən gec olmayıaraq tələbələrin pulsuz istifadəsi üçün onlayn kursların si-baş verir, heç kim doğru cavabları bilmir,

Amerika universitetlərinin tədris prosesində fasılələr yaranıb

Oruc MUSTAFAYEV

Təhlükəli COVID-19 virusunun getdikcə qlobal miqyas alması dünyaya ali təhsil sistemində ciddi tədbirləri qələməz edib. ABŞ-in Harvard, Stanford, Yel, Corc Vaşington kimi 100-dən artıq nüfuzlu universitetlərində tədris prosesində fasılələr yaranıb. Universitetlər yeni tip koronavirus epidemiyası səbəbindən distant təhsilə keçidin elan edildiyini və bu tədbirin müvəqqəti xarakter daşıdığını bildiriblər.

Harvard Universitetinin prezidenti Larri Bekou koronavirusun yayılması ilə əlaqədar ali məktəbdə distant təhsilin tətbiqinə başlanılması barədə qərar qəbul olunduğu bildirib. Ali məktəbin saytında yer almış məlumatda qeyd olunur ki, 25 nəfərdən çox insanın istirakı ilə nəzərdə tutulan məşqələ və iclaslar keçirilməyəcək. Universitet

martın 23-də yaz tətilindən dərhal sonra 36 min tələbə və aspiranti üçün onlayn təhsilə keçidi başa çatdırmağı planlaşdırır. “Biz virtual təhsilə keçid etməye başlayacaq... Bizim məqsədimiz yaz tətilindən sonra ilk məşqələlərə başlamaqdır”, - deyə Larri Bekou bildirib.

L.Bekou tələbələrdən tətildən sonra məmənən qədər yataqxanaya qayitmamağı xahiş edib, kampusda qalmığa mecbur olanlar da internet-yayım vasitəsilə dərslərə qatılıcaqlar. Onun sözlerinə görə, bu cür addimlar koronavirusun yayılmasının məhdudlaşdırılması ilə bağlı tövsiyələrlə əlaqələndirilir.

“Mən ümumi rifahın şəxsi maraqlardan üstün olduğu cəmiyyətin bir hissəsi olmaqdandır və qurur duyuram. Sebir və dözümlülük üçün təşəkkür edirik, hamımız bir-birimizə qayğı, göstərməkə aramızdakı masafəni azaltmağı öyrənirik”, - deyə L.Bekou tələbələrə müraciətini bu sözlərlə bitirib.

ABŞ-in Corc Vaşington, Nyu-York, Florida, Ohayo və s. universitetlər də distant təhsilə keçib.

Online tədrisin təşkili

Afgan ABDULLAYEV,
professor

⇒ Əvvəli səh.1

Stanford Universitetinin (Kaliforniya ştatı) hazırladığı “Fövqələdə hallarda səmərəli öyrətmə” adlı kitabı başqa sinxron (eyni vaxtda) və asinxron (müxtəlif vaxtda) səmərəli talimin fərqlərini izah edir, onların üstün və çatışmayan cəhətlərini göstərir, virtual olaraq tədrisin təşkili telimatlandırır.

Vanderbilt Universitetinin (Tennessee ştatı) Təlim mərkəzi universitet əməkdaşları və tələbələr üçün “Ösl zamanında online təlim” adlı təlim-texnoloji məsələhət kitabçası hazırlanmışdır. Kitabçada online öyrətnənin addim-addim principindən necə istifadə etmək qaydaları izah olunur.

Bütün oxunan ədebiyyatdından əldə etdiyimiz qənaət budur ki, online təlimin və təlim texnologiyalarının yeganə məqsədi dərslərin planlaşdırılmış çərçivədən geri qalmamasını təmin etməkdir. Bunun üçün hansı işləri görmək yaxşı olardı?

1. Əvvəlcə təqdim olunacaq materialları saf-çüriük etmək lazımdır. Onlar online tədris üçün əlcətan ola bilərlərmi? Tələbələr onlara lazım olan təlimatları və tapşırıqları online təlimdən ala biləcəklərmi? Tələbələr onlara verilən tapşırıqların hollinin müəllimlə qaytarılması formasını tam anlayıblarmı? Tapşırıqların təhvil verilmə vaxtı həmçinin çatdırılıbmı, həmin tarixlərdə dəyişiklik oluburu?

2. Tələbələrin inkişafı, programı-materialı mənim-səməsi haqqında şəhərəri, reaksiyaları müəllim necə olda edəcəkdir, tələbələr fənnin tədrisindən əldə etdikləri əsas bacarıq və vərdişləri necə tətbiq edəcəklər? Belə şəyələri adətən sinifdə çox rəhat edə bilərlər. Siz onlara hansı sənsləri verəcəksiniz ki, övrendiklərinizi təcrübədə tətbiq etsin-lər və kiçik həcmli, böyük həcmli lazımı tapşırıqları siza qaytarırsınız. Əgər siz otaqda dərs zamanı tələbələrin təcrübələri və tapşırıqları üçün çox dərs vaxtı sərf etmirdinizsə, indi onun üçün yaxşı fırsatı yaranıb ki, siz fənninən həmin aspektini daha da inkişaf etdirə bilərsiniz. Məsələn, əgər tələbələr öz biliq-bacarıqlarının sinifləxili müzakirələrdə müzakirə etməklə tapşırıqları təhlil və sintez edirlərən, onlar online formada mətnin şərhini birgə olaraq yerinə yetirə bilərlər (Harvard Universitetinin yaratdığı “Perusall e-reading” programı da bu işdə yaxşı nəticə verə bilər).

3. Özünüñ sinifdə etdiyiniz təcrübədən istifadə körəyinizi gələcək. Yادимza salın ki, sinifdə vaxtı normal olaraq dəha çox nəzər sərf edirdiniz. Məs.: məzmunun təqdim olunması, onun başa düşülmə səviyyəsinin yoxlanılması, birləşən işlərinin verilməsi dəha çox sizin nəzərinizdə olmalıdır, nəinki “mühəzirə”, “müzakirə”, “test tapşırıqları” deməklə. Əgər siz qarşınızda qoyduğunuz o məqsədləri yadda saxlasanız, online rejimdə onlara dəha yaxşı nail olacaqsınız. Bu məni-n-refleksiya (imic) səz kömək edəcək ki, siz hərisi vəsitiylərən - sinxron (eyni vaxtda) məşğul olma vəsitiylərindən (məs.: real zaman kəsiyində “Zoom meeting” deyilən formə), yoxsa asinxron formadan (məs.: narrativ videolar, yaxud

Məqsəd dərslərin planlaşdırılmış çərçivədən geri qalmamasını təmin etməkdir

“VoiceThread” vasitələr), yaxud hər iki formanın müəyyən kombinasiyasından istifadə etməklə online təlimi yerinə yetirəsiniz.

4. Hər hansı bir yüksək tutumlu (dərəcəli) tapşırıqların, xüsusilə də intahaların təşkili üçün nə edəcəyiniz barədə qərar qəbul edin. Bu, heç də asan məsələ deyil, on azindan ona görə ki, intah talabanın çox həssas yeridir. Ya da, daha az nəzarət tələb edən formadan - layihələrin təqdimati ilə nəticə əldə edə bilərsiniz.

5. Fənn materiallarına göldükda isə, çox ehtimal ki, siz onların hamisini tələbələrinizə artıq göndərməsiniz. Bununla belə bir daha əmin olmaq üçün yoxlayın ki, göndərilən materialların hamısı (oxu materialları, videolar, test tapşırıqları, xüsusilə də fənn sillabusları) tələbələrə çatıbdır.

6. Elə ki, hər şeyi tamamlamamız, siz artıq işə başlaya bilərsiniz. Bu “işin” (oyunun) adı kommunikasiyadır. Bütün bu qeyri-müəyyənliliklər fonunda, siz mümkün qədar aydın, salış, tələsmədən, hər şeyi izah etməsiniz. Tələbələr bilsinlər ki, onlar hamim fənlə bağlı qərşidəki həftələr ərzində nələri əldə edəcəklər. Əmin olun ki, tələbələr nələri edəcəklərinin məsuliyyətini başa düşüblər. İlk olaraq onlar nadən başlamalıdır. Çalışın ki, kommunikasiya ikitarəfli olsun, nəinki ancaq müəllim danışın.

Bu, bizim sizə az da olsa bir təvsiyəmizdir ki, heç şübhəsiz, online dərslərin təşkilində müəyyən rol oynaya bilər, əger yazılımları tam anlayıb düzgün tətbiq etsək. Bununla belə, biz ona da anlayıñ ki, bu, heç də mütələf formada online tədrisin effektiv təskili üçün yeganə “resept” deyil. Bu cür təkliflər yaranıb, gözənlənməz situasiyalardan çıxış yolları kimi başa düşülməlidir. Məqsədli olaraq programlaşdırılmış distant təhsil, online kurslar üçün isə daha fundamental yanaşmalar təklif olunmalı və tətbiq edilməlidir, xüsusilə də o yerlərdə ki, bu təhsil formasının uzun bir enənesi yoxdur. Bunun üçün illərə bu sahədə teqrübəsi olan universitetlərə əməkdaşlıq çox fayda verərdi. Sadəcə gəlir, mənfiət, rahatlıq, yaxud zamanın nəbzini tutmaq xatirinə “hər şeyi online formaya salışsam” demək son maqəmətə tədrisin keyfiyyətinin nezərəçarpacəq dərcədə aşağı düşməsinə gotirib çıxarırdı.

Eyni zamanda onu da bilirik ki, aparılan aşaşdalar, sorğular göstərir ki, müəllimlər tət-a-tet dedikləri dərslərdən aldıqları zövqü online deyilen dərslərdən almırlar. Yalnız 9% müəllim online mühitdə dərs deməyi arzuladığını izhar edib, 91% isə istənilən yerde dərs keçməyə razı olduğunu bildirir, neinki online formada. (Educause survey, 2017). 7 ölkənin 157 təhsil müəssisəsində 13451 müəllim-respondentlərdən alınan sorğunun nəticələri bunu deyir. Aydınır ki, bir çox müəllimlər online tədrisin əhəmiyyətini görmürler, ya da yaxşı online müəllim olmaq istemirlər. Biz da razıyiq ki, heç birimiz təhsil alanda yaxşı online dərs deyin müəllim olmaq haqqında düşünülmürdü, on azindan ona görə ki, illərimizi universitedə auditoriyalarda keçirmiş. Tələbələrin isə online işləmək təcrübələri hər cəhdən biz müəllimlərdən çoxdur. Ola bilsin ki, online tədrisin bütün giriş-cıxişlərini öyrənməkdə canımızda bir balaca da tonbəllik elementləri də olsun.

Bu gün isə gündəmdə duran əsas məsələ tələbə məmənliyinə təmin etməkdir və hər atılan addımlar doğrudan da çatin olan şəraitdən çıxıb tələbələrin “akademik göstəriciləri”nın aşağı düşməsinin qarşısını almaqdan ötrü edilir. Hər kəsi bu işdə fəal olmağa davət edirik.

⇒ Əvvəli səh.1

Oruc MUSTAFAYEV

“Fəaliyyətimiz Azərbaycanın təhsil sektoruna yönəlib”

- “AzEduNet” sözü ingilis dilində “Azerbaijan Educational Network” - yəni, Azərbaycan Təhsil Şəbəkəsi söz birləşmesinin qısaltılmış formasıdır. Adından da göründüyü kimi, bizim fealiyyətimiz Azərbaycanın təhsil sektoruna yönəlib. Bildiyiniz kimi, təhsil sahəsindəki İKT xidmətləri kifayət qədər spesifikasiyyatlıdır. Bu sahədə işləmə üçün texniki cəhdən inkişaf kifayət etmir. Təhsil sahəsinin ehtiyacıları və təhsil sahəsinə müasir tendensiyaları da bilmək vacibdir. Bu baxımdan qeyd edə bilerik ki, Təhsil Nazirliyinin hayata keçirdiyi və operatoru olduğumuz “Azərbaycan Təhsil Şəbəkəsi” (ATŞ) layihəsi təhsil sahəsində tətbiq edilən rəqəmsal texnologiyaların əsas dayaq infrastrukturudur.

“Təhsil şəbəkəsi çox böyük bir infrastrukturdur”

- ATŞ dedikdə, təhsil müəssisələrinin internetə qoşulması başa düşülməlidir? Hazırda ATŞ-nin əsas xidmət sahələri hansılardır?

- Xeyr, bu, belə deyil. Məsələ burasındadır ki, təhsil şəbəkəsi, texniki dillər desək, korporativ fərdi şəbəkədir, bu şəbəkə daxilində bir neçə xidmət növü təklif olunur. Bunlardan biri de təhsil müəssisələrinin internetə qoşulmasıdır. Lakin internet təminatı göstərilən xidmətlərin yalnız 5%-ni təşkil edir. Bunu sadə nümunələrlə izah etməyə çalışıq. Təsəvvür edək ki, biz təhsil müəssisəsinin yalnız internetə qoşmuş və ümumi təhsil şəbəkəsindən ayrılmışq. Bu zaman aşağıda qeyd olunan hallar baş verəcək:

- Vahid şəbəkədə olan təhsil müəssisələri arasında məlumat mübadiləsi, video bağlantılarda yaradılması imkanı olmayıcaq;

- Internet məzmunun süzgəclənməsi işləməyəcək. Bunu da, məktəblərdə internetin təhlükəsizliyinə nəzarət etmek mümkün olmayıcaq;

- Şagird/tələbə və müəllimlərin kompüterləri arasında informasiya mübadiləsi mümkün olmayıcaq;

- Bütün açıq təhsil resurslarına çıxış süreni aşağı düşəcək;

- Həftənin 7 günü, 24 saat təhsil müəssisələrinə göstəri-lən texniki dəstək dayanacaq. Bu siyahını uzatmaq da olar.

Lakin internet təminatı dayansa da, Azərbaycan Təhsil Şəbəkəsinin təqdim etdiyi imkanlar vasitəsi ilə Təhsil Nazirliyinin əhəmiyyətli resursları və digər xidmətlər şəbəkə daxilində yene də öz fəaliyyətini davam etdirəcək. Belə ki, İP telefonuya, “146 Qaynar xətti”, videokonfrans, maliyyə sistemi, qeydiyyat xidmətləri - məsələn, birinci sinfə sənəd qəbulu prosesi, həmçinin elektron tədris resurslarına giriş mümkün olacaq.

Təhsil şəbəkəsi çox böyük bir infrastrukturdur. Bu infrastrukturun daim texniki dəstəyə və yenilənməyə ehtiyacı var. Çoxsaylı xidmətləri dəsteklemək üçün isə peşəkar müətəxəssislərin xidmətləri tələb olunur. Çünkü təhsil şəbəkəsi təhsil ehtiyacları əsasında qurulmuş peşəkar bir sistemdir.

3900-dən çox təhsil müəssisəsi Azərbaycan Təhsil Şəbəkəsinə qoşulub

- Təhsil müəssisələrinin Təhsil Şəbəkəsinə qoşulması necə həyata keçirilir?

- Bu, təhsil müəssisələrinin ehtiyaclarına görə müəyyənleşdirilir. Məsələn, çoxlu kompüterləri olan böyük məktəblər üçün optik lifli kabel vasitəsi ilə qoşulma tələb olunsa da, elə də böyük olmayan məktəbləri şəbəkəyə ADSL texnologiyası ilə qoşurur. Uçqar arazilərdə yerləşən və şəbəkə tə-

Natiq Yəhyayev:
“Bu infrastrukturun daim texniki dəstəyə və yenilənməyə ehtiyacı var”

minati olmayan təhsil müəssisələrində isə LTE texnologiyalarına əsaslanan şəbəkə qurulur. Yəni, təhsil müəssisələri şəhərdən sayı və digər parametrlərə görə qruplara bölünüb. Qoşulma üsulları isə bu qruplara əsasen müəyyən edilir. Adətən minimal sürümə sürtü 10 MB/saniyə, orta sürət isə 100 MB/saniyədir. Bundan başqa, 1 GB/saniyə və 10 GB/saniyə sürtü olan kanallar da mövcuddur. Bu sürtələr Təhsil Nazirliyinin Data mərkəzi və nazirliyin özünən lokal şəbəkəsidəndir.

- Siz LTE texnologiyalarından bəhs edin. Bu formatda informasiya ötürümk üçün avadanlıqlarınız var mı?

- Bütün LTE baza stansiyalarını yoxdur, amma “Bakcell” şirkətinin təmsilindən çox yaxşı bir tərəfdəşəmiz var. “Bakcell” şirkəti bizimle çalışmaq və “interconnection” texnologiyasını texniki cəhətdən reallaşdırmaq imkanına malidir. Bunun sayəsində Təhsil Şəbəkəsi və “Bakcell”-in şəbəkəsi birləşdirilərək unikal bir qoşulma yaradılır. Bu tərəfdəşlik sayəsində “Bakcell”-in şəbəkəsini və onun baza stansiyalarını birbaşa Təhsil Şəbəkəsinə qoşmağa imkan yaranır. Daha doğrusu, “Bakcell” bizə imkan yaradır ki, onun baza stansiyalarını öz resurslarımız kimi istifadə edək. Biz stansiyaları sayında öz trafikimizi idarə edirik, İP ünvanları verir, interneti filtrası edirik və s.

Özümüzün xarici 24dbi parabolik antenə vasitəsi ilə gücləndirdiyimiz LTE modəmlərindən istifadə edirik. Bu da öz növbəsində etibarlı kanal yaradır. “Bakcell”-in LTE şəhər dairəsindən olan ərazilərdə informasiya ötürülməsi sürtü 40-50 MB/saniyə olur.

Oləvə olaraq qeyd etmək istərdim ki, 2019-cu ilin ortalarında Təhsil Nazirliyi, “AzEduNet” və “Bakcell” arasında üçtərəflı saziş imzalanıb. Bu sazişə əsasən, “Bakcell” tərəfindən təhsil müəssisələrinə 700 ədəd pulsuz data kart təqdim olunmuşdur. “AzEduNet” də öz növbəsində 700 təhsil müəssisəsinə ədnənmiş olaraq, Azərbaycan Təhsil Şəbəkəsinə qoşub. Qeyd olunan layihə neticesində məktəblərin təhsil şəbəkəsinə qoşulması üçün nəzərdə tutulan dövlət vəsaitləri əhəmiyyətli dərcədə qənaət edilib. Həmin məktəblər təhsil şəbəkəsinə qoşulmaqla yanaşı, süzgəclənmiş internet trafiki ilə də təmin olunub.

“Biz Azərbaycanda ISO 20000 standartını alan ilk qurumuz”

- Bu gün təhsil müəssisələrinin şəbəkəyə qoşulması hansı vəziyyətdədir?

- Hazırda Azərbaycanda ümumiyyətə 3900-dən çox təhsil müəssisəsi ATŞ-yə qoşulur. Şəbəkə hazırlırda olən 75% ümumi təhsil müəssisəsini, ölkədə təhsil alan ümumi şəhərlərin 94%-ni, məktəblərdə tədris aparan müəllimlərin isə 90%-ni əhatə edir.

- Fəaliyyətinizdə hansı standartlardan istifadə edirsiniz?

- Bütün əsas standartımız ISO 9001-dir. Bu standart tətbiq etmək üçün Britaniya Standartlar İnstututunu (BSI) cəlb etmişik. BSI işlərini tam keyfiyyəti ilə həyata keçirir və xırda nöqsanları belə bağışlamır. Bu standartları tətbiq etmədə əsas məqsədimiz nəzərdə tutduğumuz ISO

AzTU-da distant təhsil texnologiyalarından istifadə genişləndirilir

Azərbaycan Texniki Universitetinin (AzTU) elektron təhsil sistemi distant texnologiyaları osasında dərslərin əksəriyyətinin keçirilməsinə imkan yaradır. Bununla əlaqədar AzTU-da universitetin dekanları və kafedra müdirlərinin iştirakı ilə iclas keçirilir. İclasdə diqqət qatdırılıb ki, hazırlı şəraitdə bu texnologiyalardan maksimum istifadə etmək lazımdır.

Qeyd edək ki, hər bir tələbə öz kabinetinə daxil olaraq fənlər üzrə elektron təhsil materialları ile (mühazirə konseptləri, möşğələ materialları, kurs işi və kurs layihələri yerinə yetirmək üçün tədris vəsaitləri, video dərsler, animasiyalar və s.) tamış ola bilər.

Universitetdən bildirilib ki, müəllim və tələbələrin, eyni zamanda mövcud dərs qrafiklərinə uyğun olaraq elektron təhsil sisteminin forum bölməsinə daxil olub, onlayn sual-cavabda iştirak etməsi də mümkündür.

MDU-da dərslərin online və offline rejimdə təşkilinə start verilib

Koronavirusun yaratdığı mövcud vəziyyətə əlaqədar olaraq, tədris prosesində davamlılığın təmin edilməsi üçün Mingəçevir Dövlət Universitetində (MDU) dərslərin online və offline rejimdə təşkilinə başlanılib. Bu məqsədə, "ZOOM" platforması və "Videodersler" kimi distant təhsil texnologiyalarının imkanlarından istifadə edilir.

Bələ ki, universitetdə məsafədən təhsil sahəsində beynəlxalq təcrübədə geniş yayılmış "ZOOM" platformasının video-konferensiya alətinin tətbiqi ilə müəllim və tələbələr arasında bağlılıq yaradılır. Video-konferensiya müəllim və tələbələr arasında görüntülü və çoxtərəflü müzakirələrin aparılması imkan verir. Online və offline rejimdə fealiyyət göstərən bu tətbiq tələbələr tərəfindən müəllime həm şəfahi, həm də yazılı sualların verilməsinə şərait yaradır. Sistemin həm kompüter, həm də mobil tətbiqinin olması tələbələrin video-konferensiya qoşulmasına asanlaşdırır. Müəyyən edilmiş cədvəllerəcək dərslərə təşkilinə təşkilinə tətbiq olunan fealiyyətlər feal şəkildə təqdim olunublar.

Eyni zamanda, alternativ tədris metodu qismində, universitetin professor-müəllim heyati üzvlərinin iştirakı ilə hazırlanmış videodersler offline rejimində YouTube kanalı vasitəsilə tələbələrin istifadəsi nədir.

Universitet üzrə bütün fənlərin qeyd olunan formatda tədrisini nail olunması istiqamətində işlər davam etdirilir. Hər iki tətbiq MDU tələbələri tərəfindən yüksək rəğbətlə qarşılanıb.

Peşə sahəsində Britaniyanın Plimut İncəsənət Kolligi ilə əməkdaşlığı başlanılib

Britaniya Şurası Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin "Crafting Future" adlı regional proqrama başlayıb. Proqram tətbiqi sahəni, sanətkarlığın desteklənməsi, eləcə də inkişafına istiqamətlənməsi aktual tədqiqat və maarifləndirmə təşəbbüslerini özündə ehtiva edir.

3 il müddətində davam edəcək proqram çərçivəsində Böyük Britaniyanın Plimut İncəsənət Kolligi ilə six əməkdaşlığın aparılması nəzərdə tutulur. Hazırda proqramın növbəti mərhəlesi olaraq əsas prioritetlərin müəyyənəşdirilməsi istiqamətində işlər gedir.

Qeyd edək ki, proqram çərçivəsində benefisiar qismində çıxış edən qurumların nümayəndələrinin öten həftə Böyük Britaniyanın Plimut şəhərinə tədqiqat sefəri baş tutub. 3 gün davam edən səfər çərçivəsində kollecin

maddi-texniki bazası ilə tanışlıq, tədris prosesinin aparılması və tətbiq edilən yeni yanaşmalar barədə ətraflı məlumatlar əldə olunub.

Əməkdaşlığı dair anlaşma memorandumu

Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi ilə Azərbaycan Hotel Assosiasiyyası arasında qarşılıqlı əməkdaşlığı dair anlaşma memorandumu imzalanıb.

Memorandum tərəflərin təlim və istehsalat bazasının, təcrübəli ixtisaslı kadrlarının mövcudluğunu, habelə müvafiq sahələrdə biliq və bacarıqlarının inkişaf etdirilməsinin zəruriliyini nəzərə alaraq, razılışdırılmış mövqə və birgə fealiyyətlərin müəyyən edir.

Class Dojo - öz imkanları ilə...

Hüseyin MİRZƏYEV,
Kimya-biologiya təməyülli Respublika liseyinin Şirvan siniflərinin rəhbəri,
Elnur ŞİXALİYEV,
Kimya-biologiya təməyülli Respublika liseyinin Şirvan siniflərinin İKT üzrə müütəxəssisi

Bildiyimiz kimi, təhsil programı tədris programı ilə müqayisədə daha geniş anlayışdır. Eyni zamanda çoxşaxəlidir. Burada təkcə ümumi təhsil müəssisəsinin tədris programı deyil, həm də digər pedagoji vasitələr də öz əksini tapır.

Şagirdin fərdi formada təzahür edə biləcək istəklərini, maraqlarını axtarış tapmaq, onun problemlərini müəyyən etmək sistemli təhsil fealiyyətinin ən vacib tərəfləridir. Şagirdlərə əşkar olunan çatışmazlıqların aradan qaldırılmasına xidmət edən düzgün təhsil programını seçmək və onu somerəli şəkildə həyata keçirmək bu günün məktəbinin qarşısında duran aktual problemlədir. Çünkü məhz bu program vasitəsilə ailənin məktəblə six əlaqəsinin təşəkkül tapması dəhə tez və köklü şəkildə reallaşa bilər.

Müsəir təhsil şagirdyönlünlüdür. Bu təhsilde ham bir nəfər kimi şagirdin parlaq gələcəyinin təminatı üçün səfərə olunub. Belə olan halda, istər pedagoji münasibətlərden, istərsə də müsəir texnologiya və İKT imkanlarından maksimum şəkildə yaranılmış lazmırdı ki, qarşıya qoyulan hədəflərə çatmaq mümkün olsun.

2019-2020-ci tədris ilində Kimya - biologiya təməyülli Respublika liseyinin Şirvan siniflərində də məhz yuxarıda qeyd olunan prinsiplər əsasında iş təşkil olunmuşdur. Məlumdur ki, təhsil fealiyyətləri üzrə şagirdin yüksək səviyyədə nəticələr göstərməsi və onun həyatının rahat, komfortlu formada təşkil olunması mütləq şəkildə ailənin məktəblə six birliyindən keçir. Bu, bizim üçün

əsas prioritetlərdəndir. Class Dojo programının Kimya - biologiya təməyülli Respublika liseyinin Şirvan siniflərində tətbiq olunmasına başlanımlı liseyimiz üçün yənilik olmaqla beraber, məktəb-şagird-valideyn üçbucağının formalşaması da sürətləndiriləkmədir. İlk baxışdan, Class Dojo istifadəçilərə stimul verən maraqlı və oyun xarakterli bir tətbiq kimi qarınları. Lakin onun imkanları ilə tanış olduğandan sonra bunun tam əksini görürük. Program liseyde pedagoji münasibətlərin və kərgüzərlikin mobil şəkildə istiqamətlənməsini əhəmiyyətli şəkildə tənzimləyir.

Class Dojo programını liseyimizdə tətbiq etməkələr və vaxta qonaqt edirik, şagirdləri daha yüksək nailiyyətlər əldə etməkdir.

rak pedagoji prosesə və ünsiyətə olan maraqlarını artırırıq və valideynlər birbaşa əlaqə yaradıb. Class Dojo şagirdlər üçün maraqlı olduğu üçün onlar dərsdə dəhə feal iştirak edir, davranış qaydalarını pozmağından əkinirlər. Class Dojo programı bize imkan verir ki, öz siniflərimizi yaradıq və həmin proqram şagirdlərimizi əlavə edək (virtual olaraq). Bu program vasitəsilə biz təlim prosesindəki fealiyyətlərinə və davranışlarına görə şagirdlərimizə müxtəlif xallar veririk. Proqram şagirdlərin davamıytini yoxlamaq üçün bizə dəha genis imkanlar təqdim edir. Şagirdin dərsə gecikməsi, dərsdə iştirak seviyyəsi, ümumiyyətə, dərsdəki fealiyyəti barədə program vasitəsilə monitorinq apara bilirik. Proqramda şəkil, video, mətn paylaşılması və bu paylaşmalari bəyənmək və ya ray yazmaq imkanları istifadəçilərə dəha çox maraqlı yaradır. Biz valideynləri də bu program vasitəsilə "onlayn sinif" dəvət etmişik. Valideynlər sinifdəki proseslər barədə, övladlarının fealiyyətləri haqqında daima məlumatlı olurlar. Şagirdlərin formativ qiymətləndirilməsi sözügedən program vasitəsilə valideynləri mobil şəkildə məlumatlaşdırmaqla məqsədəvəyin formada aparılır.

Class Dojo həm ödənişsiz, həm də rahat həyata keçirilə bilən bir programdır. Hədefimiz bu programın biza verdiyi imkanlardan yaranaraq dəha yüksək nailiyyətlər əldə etməkdir.

Koronavirus dünyada təhsilin yolunu dəyişib

Dünya İqtisadi Forumu: COVID-19 təhsildə innovasiyaların yeni nümunələrinə səbəb olub

Oruc MUSTAFAYEV

Dünya İqtisadi Forumu qeyd edir ki, bir neçə həftə ərzində koronavirus (COVID-19) bütün dünyada təhsilin yolunu dəyişib. Bu deyişikliklər biza təhsilin uzunmüddətli perspektivdə yaxşılaşılıq və ya pisişəsimə doğru neca deyişə biləcəyinə dair fikirler verir. Koronavirusun Asiya, Avropa, Yaxın Şərqi və Amerika Birləşmiş Ştatları üzrə sürətli yayılması ilə əlaqədar ölkələr təmmiyyət pandemiyənin inkişafının yumşaldılması üçün operativ və qətiyyətli tədbirlər görülür. Son iki həftə or-

zində məktəb və universitetlərdə dərslerin dayanırmışlığı ilə bağlı bir neçə bayanatlar verilir. Martin 13-dən etibarən İqtisadi Əməkdaşlıq və İnnovasiyaların yeni nümunələrinə səbəb olub. COVID-19-un dünənин hor yerində təhsil sisteminə necə təsir edəcəyi barədə mühakimə yürütmək hələlik çox erkən olsa da, yenilik və rəqəmsallaşdırma təlim trayektoriyasına uzum müdəddəli təsir göstərə biləcək əlamətlər var. Aşağıda göləcək deyişikliklər işarə edə biləcək üç tendensiyalar izleyir:

- Koronavirus pandemiyası dünyada milyonlarca insanın nece təhsil olmasını dəyişdi.

- Təhsil sahəsində yeni həllər bir çox zəruri innovasiyalar gotire bilər.

- Rəqəmsal uğurum nəzərə alınmaqla, təhsilə yanaşmalarla yeni deyişikliklər bərabərliyin gelişməsinə sebəb oləbilər.

Qeyd edək ki, Dünya Səhiyyə Təşkilatı ilə tərəfdən işçilərin yarışalar - cari ilin noyabr ayında Birləşmiş Ərəb Əmərkənlərinin paytaxtı Abu-Dabidə təşkil edilecek "WorldSkills Asia" yarışmasına ölkəmizin bir neçə ixtisas üzrə qatılması planlaşdırılır.

Etibarsız sayılır

Bakı şəhər 123 nömrəli tam orta məktəbi 2019-cu ildə bitirmiş Ağayeva Şəms Natiq qızına verilmiş E-198580 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Saathə rayon Məmmədabad kənd tam orta məktəbinin IX sinfini 2011-ci ildə bitirmiş Bayramova Aytən Sadiq qızına verilmiş A-114722 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 99 nömrəli tam orta məktəbi tərəfindən 2000-ci ildə Tağıyeva Xəyalə Elman qızına verilmiş İT-I-2447390 nömrəli əmək kitabçası itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 99 nömrəli tam orta məktəbi 1995-ci ildə bitirmiş Tağıyeva Xəyalə Elman qızına verilmiş A-100635 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Dillər İnstитutu tərəfindən 1998-ci ildə Tağıyeva Xəyalə Elman qızına verilmiş 5 nömrəli "tibb bacısı" şəhadətəməsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Laçın şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2016-ci ildə bitirmiş Mirzəyev Əli Həsənəgaogluna verilmiş A-583028 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 10 nömrəli tam orta məktəbi 2006-ci ildə bitirmiş Ömərova Lamiyə Həsen qızına verilmiş B-257792 nömrəli orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 165 nömrəli tam orta məktəbi 2015-ci ildə bitirmiş Əlizadə Gündüz Namik oğluna verilmiş A-416840 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Səmkir rayon R.Büstəmov adına Dəllər Ceyir kənd tam orta məktəbinin 2004-ci ildə bitirmiş Sadiqov Elvin Fəzayılov oğluna verilmiş B-076896 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Balakan rayon Şərif kənd 1 nömrəli tam orta məktəbi 2011-ci ildə bitirmiş Xanayeva Elmira İlhamovna verilmiş A-040479 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 176 nömrəli tam orta məktəbi 1995-ci ildə bitirmiş Musayev (Həsənli) Qurban Həsən oğluna verilmiş A-113789 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

"AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ"

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktorun müavini

Sarvan İbrahimov 538-21-55

Mühəsibatlıq 539-67-74

Reklam və elanlar 539-20-77 (tel/faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet "Azərbaycan müəllimi"nin kompüter mərkəzində yığılın və "Azərbaycan" nəşriyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cümlə günü çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı 5 sayılı "Mətbuat şöbəsi"

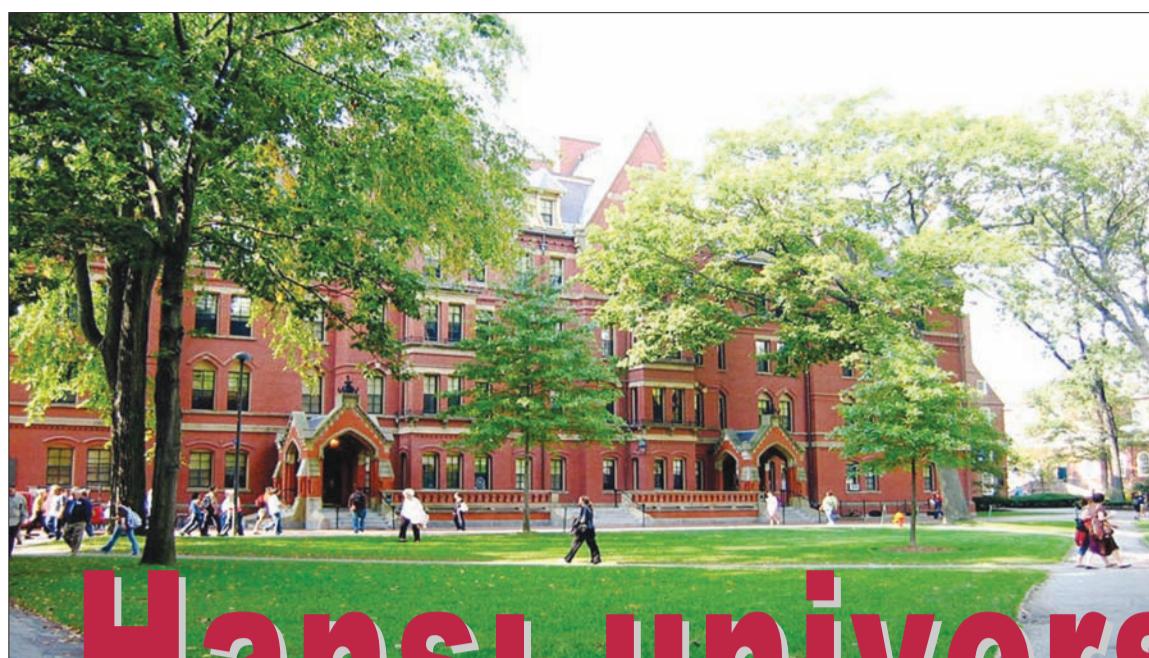
Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881

M/h: AZ 03 NABZ 0135010000000002944

S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

"Azərbaycan müəllimi" qəzeti redaksiyası

Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350

Hansi universitet daha keyfiyyətli təhsil verir?

Dünyanın ixtisas
hazırlığı üzrə
ən effektiv
universitetləri

Ən effektiv universitetlər			
Tutduğu yer	Ali məktəblər	Ölkələr	Top 10-luq
1.	1. Kembriç Universiteti	Böyük Britaniya	38
2.	2.Harvard Universiteti	ABŞ	35
3.	3.Oksford Universiteti	Böyük Britaniya	34
4.	4.Kaliforniya Berkli Universiteti	ABŞ	32
5.	5.Stanford Universiteti	ABŞ	30
6.	6.Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ	21
7.	7.Sürix Texnologiya İnstitutu	İsveçrə	13
8.	8.London İqtisadiyyat və Siyasi Elmlər Məktəbi	Böyük Britaniya	13
9.	9. Los-Anceles Kaliforniya Universiteti	ABŞ	11
10.	10.Yel Universiteti	ABŞ	11

Tutduğu yer	İxtisas istiqaməti	Ali məktəb	Ölkə
1.	Maliyyə və mühasibat	Harvard Universiteti	ABŞ
2.	Kənd və meşə təsərrüfatı	Vageningen Universiteti	Niderland
3.	Anatomiya və fiziologiya	Oksford Universiteti	Birləşmiş Krallıq
4.	Antropologiya	Oksford Universiteti	Birləşmiş Krallıq
5.	Arxeologiya	Oksford Universiteti	Birləşmiş Krallıq
6.	Memarlıq	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
7.	İncəsənat və dizayn	London Kral İncəsənat Kolleci	Birləşmiş Krallıq
8.	Biologiya elmləri	Harvard Universiteti	ABŞ
9.	Biznes və menecment tədqiqatları	Harvard Universiteti	ABŞ
10.	Kimya maşınqayırması	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
11.	Kimya	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
12.	Mülki və tikinti maşınqayırması	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
13.	Klassik və qədim tarix	Oksford Universiteti	Birləşmiş Krallıq
14.	Kommunikasiya və media	Amsterdam Universiteti	Hollanda
15.	Kompiuter elmləri və informasiya sistemləri	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
16.	Stomatologiya	London Kral Kolleci	Birləşmiş Krallıq
17.	Beynəlxalq inkişaf tədqiqatları	Sussex Universiteti	Birləşmiş Krallıq
18.	Yerin və dünya okeanının tədqiqi	Sürix Ali Texnik Məktəbi	İsveçrə

Oruc MUSTAFAYEV

Global dönyanın trendləri universitetlər arasında əmək bazlarının sərt tələblərinə uyğun raqabətqabiliyyəti, yüksək hazırlıqlı mütəxəssislərin hazırlanması kimi mühüm vəzifələr qoyur. Gençləri artıq konkret ali təhsil müəssisəsinin diplому deyil, daha çox keyfiyyətli təhsil maraqlandırır. Elə qlobal əmək bazlarında öz korrektlərini edən işgötürənlər də bunu tələb edir. Beləliklə, hansi universitet daha keyfiyyətli təhsil verir? Hansi universitetdə yüksəkxitəslə, pəsəkar mütəxəssis kimi yetişmək olar?

Böyük Britaniyanın nüfuzlu Quacquarelli Symonds (QS) şirkətinin ixtisas hazırlığı üzrə dönyanın ən yaxşı universitetlərinin sayıca 10-cu reytingini (QS World University Rankings by Subject 2020) bu suallara cavab tapmağa imkan verir. Tədqiqatlı məktəb seçimində abituriyentlər üçün çox qiymətli resurs rolunu oynayır. Reytingin nticələrləndən istifadə etməklə gənclər onları maraqlandıran universitetləri seçə və müqayisə apara bilərlər.

QS-in 2020-ci ilin reytinginə dönyanın 83 ölkəsindən 1368 ali məktəb calb olunub. Tədqiqatlı ali məktəblərin 5 istiqamətde 48 fənn üzrə mövqeyi eks olunub. Tədqiqat gedisiində bütün dünya üzrə 95 min alının bir milyondan artıq rəyi nəzərə almış, 22 milyon elmi meqalo və onlardan 150 milyon sitatgotirilme təhlil olunub. Bundan əlavə, ali məktəblerlə bağlı 45 min işgötürən arasında sorğu keçirilib. Tədris olunan her bir fənn üçün qiymətləndirilmə meyarları kimi - akademik cəmiyyətin, işgötürənlərin rəyləri, elmi məqalələrdən sitatgotirilmə indeksi, Xırş əmsali əsas götürürlüb.

İşgötürənlərdən məzunların iş qəbulu üçün elə hesab etdikləri 10-a qədər yerli və 30 əcnəbi ali məktəbin müeyyənləndirilməsi xahiş olunub. Onlardan həm də işe görənməyə üstünlük verdikləri fənlərin müeyyənləndirmələri istənilib.

Tərtibçilər ali məktəbləri qiymətləndirirkən müəllim və tələbələrin Scopus/Elsevier bibliografiya verilənləri bazasından əldə olunmuş məlumatlar əsasında elmi məqalələrindən sitatgotirilmə indeksini əsas götürürlər.

Reyting universitetin təhsil sahəsində güclü tərəflərini və akademik birliyin, işgötürənlərin sorğularına və araşdırma təsirinin qiymətləndirilməsinə əsaslanan elmi araşdırmaları eks etdirir.

Massaçusets Texnologiya İnstitutu her hansi digər ali təhsil müəssisəsindən daha çox- 12 fənn üzrə dönya lideridir. Harvard Universiteti 11, Oksford Universiteti ise 8 fənn üzrə birincidir. M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universiteti beş fənn sahəsindən dördü, 13 ayrı-ayrı fənn istiqaməti üzrə dönyanın top-100 en güclü ali məktəbi arasına daxil olaraq, tarix boyu on yaxşı göstəriciyə nail olub.

Reytingin əsas nəticələri:

*ABŞ-in ali təhsil sistemi geriləmə vaziyətindədir. Amerika universitetləri tərəfindən təklif olunan ixtisas istiqamətlərinə görə ilk top-50-lükde yer alan proqramların sayı 2018-ci ildəki 806-dan 2020-ci ildə 769-a düşüb;

*Amerika ali təhsil müəssisələri tərəfindən təklif olunan top-10, top-100 və top-200-lükde yer alan proqramların sayında da azalmalar var;

*Birləşmiş Krallığın universitet proqramları illik yaxşılaşma səviyyəsinə (238-dən 306-ya) artırıb;

*İlk defə olaraq Çinin ən yaxşı 50 programı top-100-lükde yer alıb, baxımayaraq ki, universitetlərin inkişaf tempi zeifləyir;

*Sinqapur Milli Universitetinin 8 proqramı top-10-luğa düşüb;

*Hindistan universitetləri orta inkişaf seviyyəsini qeyd etməyə başlayıb,

53 program yaxşılaşır və cəmi 29 program azalıb. Eyni zamanda top-50 və top-100-lükde yer alan Hindistan universitetlərinin sayında da artım var;

*Rusiyanın ali təhsil sistemi təkmilləşməkdə davam edir, top-50 və top-100-lükde yer alan proqramların sayı artır;

*Latin Amerikanın ən yaxşı işleyən ali təhsil sistemi Kolumbiyadır, qitənin qabaqcıl ali məktəbləri Universidad Nacional Autónoma de Mexico (top-50-lükde 12 ən yaxşı program) və Braziliyanın Universidade de São Paulo Universitetidir (top-50-lükde 11 ən yaxşı program).

19.	İqtisadiyyat və ekonometrika	Harvard Universiteti	ABŞ
20.	Təhsil	London Universitet Kolleci	Birləşmiş Krallıq
21.	Elektrik və elektron mühəndisliyi	Massaçusets Texnologiya Institutu	ABŞ
22.	İngilis dili və ədəbiyyatı	Oksford Universiteti	Birləşmiş Krallıq
23.	Ekoloji tədqiqatlar	Stanford Universiteti	ABŞ
24.	Coğrafiya	Oksford Universiteti	Birləşmiş Krallıq
25.	Tarix	Harvard Universiteti	ABŞ
26.	Otel biznesi və idarəetmə	Lozanna Otel İdarəetmə Məktəbi	İsveçrə
27.	Hüquq	Harvard Universiteti	ABŞ
28.	Kitabxana və informasiya	Britaniya Kolumbiyası Universiteti	Kanada
29.	Dilçilik	Massaçusets Texnologiya Institutu	ABŞ
30.	Materialşünaslıq	Massaçusets Texnologiya Institutu	ABŞ
31.	Riyaziyyat	Massaçusets Texnologiya Institutu	ABŞ
32.	Mexanika, aviasiya və sənaye mühəndisliyi	Massaçusets Texnologiya Institutu	ABŞ
33.	Tibb	Harvard Universiteti	ABŞ
34.	Dağ-məden sənayesi mühəndisliyi	Kolorado ştat Universiteti	ABŞ
35.	Müasir dillər	Oksford Universiteti	Birləşmiş Krallıq
36.	Tibb bacısı işi	Pensilvaniya Universiteti	ABŞ
37.	İncəsənatın praktik növləri	Culyard Məktəbi	ABŞ
38.	Əczəçılıq və farmakologiya	Oksford Universiteti	Birləşmiş Krallıq
39.	Felsəfə	Nyu-York Universiteti	ABŞ
40.	Fizika və astronomiya	Massaçusets Texnologiya Institutu	ABŞ
41.	Siyaset və beynəlxalq tədqiqatlar	Harvard Universiteti	ABŞ
42.	Psixiologiya	Harvard Universiteti	ABŞ
43.	Sosial siyaset və inzibatiçiliyi	Harvard Universiteti	ABŞ
44.	Sosioziologiya	Harvard Universiteti	ABŞ
45.	İdmən	Lafoboro Universiteti	Birləşmiş Krallıq
46.	Statistika və əməliyyat tədqiqatları	Massaçusets Texnologiya Institutu	ABŞ
47.	İlahiyyat və dinşünaslıq	Notrdam Universiteti	ABŞ
48.	Baytarlıq	Kaliforniya Devi Universiteti	ABŞ

